

„A hematológia aktuális kérdései 2002” továbbképző tanfolyam – beszámoló és előretétekintés

Demeter Judit

Semmelweis Egyetem, I. sz. Belgyógyászati Klinika, Budapest

A hematológiai betegségek kezelésének lehetőségei a molekuláris genetika előtörésével párhuzamosan bővültek az elmúlt évtizedben. Ugyanakkor a vörsejtszámláló automaták elterjedésével az orvosok kezébe egy olyan gyors, és meglehetősen széles körű információt adó lehetőség került, ami indokolja, hogy a hematológiai betegségekkel kapcsolatos, rohamosan növekvő ismeretek az orvosi társadalom egyre szélesebb rétegei előtt nyíljanak meg. Ezen megfontolásoktól vezérelve indítottunk egy továbbképző jellegű hematológiai tanfolyamot a Semmelweis Egyetem I. sz. Belklinikáján. „A vörsejtszámláló automatából nyert labor adatok értelmezése” című előadásom során kiemelt kórképek a következők voltak: a vashiányos anaemia differenciáldiagnosztikája (a solubilis transferrinreceptor meghatározásának jelentősége a vashiányos anaemia és a krónikus betegségekhez társuló anaemia elkülönítő diagnosztikájában), a jelentős thrombocytaszám-növekedéssel járó hematológiai kórképekben tapasztalható pseudohyperkalaemia felismerése (a plazma kálium meghatározása útján), a meglehetősen gyakori pseudothrombocytopenia felismerése a perifériás kenet megtekintése és a vérkép EDTA helyett citráttal alvadásgátló csőből való meghatározása útján. A perifériás kenet megtekintése segít a thrombocytopenia ritkább okainak, pl. az óriásthrombocyttal járó kongenitális thrombocytopeniáknak a felismerésében is.

A vérszegénység, erythrocytosis, thrombocytosis/thrombocytopenia, leukocytosis/leukopenia, és eosinophilia esetén javasolt diagnosztikus teendőket Dr. Varga Fatima a bizonyítékokon alapuló diagnosztikus algoritmusok bemutatásával tette szemléletessé. A kiadott algoritmusok segítették a résztvevőket a pontszerző tanfolyamot záró tesztvizsga kérdéseinek megoldásában is. A nyirokcsomó-nagyobbodással jelentkező beteg vizsgálata során hangsúlyoztuk annak fontosságát, hogy malignus lymphoma gyanúja esetén a nyirokcsomó kivétele is már olyan helyen történjen, ahonnan a minta a nyirokcsomó széleskörű vizsgálatát (hagyományos markervizsgálatok, immunhisztokémia, DNS- és RNS-alapú vizsgálá-

tok, archiválás) lehetővé tevő patológiai centrumba jut, valamint bemutattuk azt az algoritmust, amelyet Matolcsy András professzor az I. sz. Patológiai Intézetben alakított ki és amely az Intézet ún. onkohematológiai délutánjainak kiinduló lépése volt.

Az akut leukaemiás beteg életkilátásairól tartott előadásában Dr. Tarkovác Gábor hangsúlyozta, hogy a myelodysplasia-syndroma diagnózis sok esetben kedvezőtlenebb, mint maga a heveny leukaemia diagnózisa, mivel kezelési lehetőségeink mind az akut myeloid, mind az akut lymphoid leukaemiák esetében jelentősen bővültek.

Myeloma multiplexben a kezelési lehetőségek sprektuma a figyelő várakozástól a perifériás őssejt-transzplantációig terjed. Dr. Masszi Tamás előadásából megtudhattuk, hogy az autológ őssejt-transzplantáció lehetősége 65 éves korig merül fel, és hogy az autológ őssejt-transzplantációt követően thalidomiddal kezelt betegek túlélési esélyei lényegesen jobbak, mint a thalidomid kezelésben nem részesülők. Ez az angiogenesis-gátló szer, mely Contergan néven az 1950-as évek végén felelős volt a súlyos végtagfejlődési rendellenességek kialakulásáért, most a myeloma multiplex patogenezisében szerepet játszó fokozott angiogenesis kapcsán reneszánszát éli e betegség kezelésében.

A csontvelő-transzplantáció indikációjával, az ezzel kapcsolatos lehetőségekkel és reményekkel foglalkozó előadásában Dr. Reményi Péter összefoglalta a hematológiai, onkológiai és az újabban felmerült autoimmun indikációs területeket, didaktikusan megkülönböztetve az átültetés indikációit: 1. standard indikáció esetén az átültetést nem „study” protokoll szerint végzik, az ilyen átültetés eredményei általában jobbak, mint az átültetés nélküli eredmények. 2. A klinikai vizsgálat keretében végzett átültetést, amelynek haszna még további vizsgálatokat igényel. 3. A fejlesztés alatt álló indikációkat, ahol a vizsgálat célja első tapasztalatok nyerése, és publikációk. 4. Azokat az eseteket, ahol az átültetés általában nem ajánlott, mivel rizikója nagyobb, mint a várható haszon. A krónikus myeloproliferatív betegségeket a WHO felosztás szerint ismertettük, kiemelve a tirozinkináz-gátló kezelés szerepét a krónikus myeloid leukaemia kezelésében. A Glivec a tanfolyam időpontjában a krónikus myeloid leukaemia akcelerált és blastos fázisában elsővonalbeli

Levelezési cím: Dr. Demeter Judit,
SE ÁOK, I. sz. Belgyógyászati Klinika,
1083 Budapest, Korányi Sándor u. 2/a.
Telefon: 210-0278/1538, E-mail: demjud@bell.sote.hu

szerként volt törzskönyvezve, valamint interferon-rezisztens krónikus myeloid leukaemia esetére. Külön előadásban szóltunk a mérsékelt malignitású non-Hodgkin-lymphomákról, hangsúlyozva a hajas sejt leukaemia elkülönítő diagnosztikájának jelentőségét, mivel ebben a csoportban ez az első leukaemiaféleség amely potenciálisan kuratív szándékkal kezelhető. Bemutattuk a malignus lymphoma munkacsoporton belül a Semelweis Egyetem I. sz. Belklinikáján működő HSL regisztert. Külön előadásban szóltunk a high grade non-Hodgkin-lymphomák és a Hodgkin-kór kezeléséről, valamint a hematológiai betegeknek adandó védőoltásokról. Az új, biológiai alapú kezelési lehetőségekről szólva Dr. Varga Fatima a tirozinkináz-gátló kezelés (Glivec) szerepét hangsúlyozta a CML kezelésében, az anti-CD20 (rituximab) kezelését a non-Hodgkin-lymphomák kezelésében (törzskönyvezett indikációk: follicularis lymphoma relapsusa, diffúz B-sejt lymphoma, elsővonalbeli kezelése rituximab + CHOP-val) és az angiogenezis-gátló thalidomid kezelés szerepét

a myeloma multiplex és a myelodysplasia-syndroma kezelésében. A haemostasis fő kérdéseit, a thrombosisra hajlamosító állapotok, a thrombocythiák genetikai és sekunder okait Dr. Nemes László ismertette. Kerekasztal-megbeszélés keretében foglalkoztunk a malignus hematológiai betegek korai és hosszú távú rehabilitációjának kérdésével (Dr. Varga Fatima, Dr. Kiss Eszter klinikai pszichológus, Dolhai Csilla gyógytornász, Dr. Kovács József bioetikus, Dr. Korchma Enikő szájsebész és Dr. Kóvári Edit pszichiáter) előadásainak segítségével. A hematológia és a határterületi kérdések, konzultatív hematológia keretében nefrológiai (Dr. Mucsi István), neuropathia (prof. Dr. Kempler Péter), osteológiai (Dr. Takács István) és diabetológiai (Dr. Hermányi Zsolt, Dr. Bibók György) kérdéseket hallgathattunk meg klinikánkon dolgozó kollégáinktól. A résztvevők – főleg háziorvosok – egybehangzó elmondása szerint, az erről a kissé elhanyagolt tudományterületről kapott átmetszeti kép nagyon hasznosnak bizonyult.